

Fruentimmer- haderen

St. St. Blicher (1782-1848)

Fra Gamle og nye Noveller

[www.estrup.org - ID: T179 - TS: 2006-11-20 18:37]

I min Ungdom besøgte jeg ofte et Par Præstefolk af min Familie. De vare begge gamle, men alligevel kjere af Børn, som sædvanlig de Ægtefolk, der selv ingen have. Her fattedes mig altsaa Intet af alt det, man i den unge Alder helst kan ønske; allermindst det Kjereste: en meer end almindelig Frihed. Denne benyttedes til Besøg paa en nærliggende Herregaard, hvis Ejermand tiltark sig baade min Hengivenhed og min Nysgjerrighed.

Middelaldrende, stor af Væxt, mørkladen af Ansigt, havde han dog i dette Noget, som aldeles ikke frastødte den unge muntre Dreng; hvorvel hans mange dejlige Malerier, Billedbøger og Blomster vare kraftigt medvirkende Bevæggrunde til mine hyppige Besøg paa Mørkedal.

Denne Gaard laae dybt nede i en snæver Dal, saa den ikke kunde sees, før man stod saa godt som lige oven over den. En Åe - næsten skjult af store, mørktløvede Elle - løb tæt under Vinduerne og den i gammel Stil prægtige Hauge, der til Overflødighed var forsynet med herlige Frugttræer, og desforuden omgivet og gjenemskaaret af stolte Granealleer. Et Drivhus - dengang vist det eneste i Jylland - befandt sig midt i Haugen; jeg gjenkjendte der i Virkeligheden mange af Sydlandenes Væxter, hvis prægtige Afbildninger saa ofte havde fortryllet mit Blik: den storbladede Pisang, som man næsten troer at kunde see voxer, den sødtduftende spanske Jasmin, Orangen, brammende paa eengang med Blomster og Frugt, Cactus, der forener Liliens Skjønhed med Violens, Resedaens og Hyazintens Vellugt, foruden mangfoldige andre, som en varmere Sol opelsker hinsides Alperne. Gaarden selv gjemte inden sine tykke, mørkrøde Mure en Samling af skønne Sjældenheder: En Tubus, der fremstilte mig Maanen som et Landkort; en Electriseermaskine med et Batterie, der i det Smaa viste Lynets Virkninger; en Luftpumpe, en Harpe med meget mere.

Dog, af alle Rariteter var ingen saa mærkelig, som deres Ejermand. Overmaade riig - som Besidder af tvende Godser - levede han dog tarveligt og stille; gjorde aldrig Gjæstebud, søgte heller ingen, og smagte sjelden Vinen i sin velforsynede Kjelder. Han var Adelsmand, men søgte aldrig, fik ej heller nogen anden Udmærkelse, end det lille "de" foran sit Navn. Han klædte sig simpelt, ja vel under sin Stand; jeg saae ham ikke i andet, end en lang grøn Frakke med store Opslag, gule Skindbuxer og stive Støvler; en lang sort Pidsk - som Soldaternes fordem - hang ned ad den brede Ryg, og en lille spidspullet Hat bedækkede kun Issen af det sortlokkede Hoved. Hans Bohave, Eqvipage o.s.v. var en underlig Blanding af Gammelt og Nyt; ved Siden af et Ibenholts Skab, med underligt Snitværk af Engle, Kæmper, Blomster og deslige, hang et - dengang - moderne venetiansk Spejl, og paa en engliseret Svedfux laae et luvslidt Plydses Ridedækken: kort de enkelte Kostbarheder stak kun saa meget mere af mod de øvrige gammeldags og ofte smagløse Sager.

Hr Arthur (paa begge Godserne heed han blot "Herren") var ellers intet mindre, end gjerrig; ikke alene at han pyntede sine mange Kirker saavel indvendig som udvendig, byggede Skoler og Hospitaler, og testamenteerte dem alle betydelige Legater; men han opbyggede eller istandsatte næsten alle Godsernes Bøndergaarde, og hjalp med Laan, med Afgivters Henstand, eller aldeles Eftergivelse Enhver, som vilde hjælpes. Desuagtet blev han ikke elsket efter Fortjeneste, maaskee fordi han ofte varknarvoren, bister og ikke ganske fri for Nag, hvilket vi paa Jydsk udtrykke ved "Pikhad" -

"Men hvad gjorde da den rige Mand egentlig til sin Fornøjelse?" - kunde man spørge - "thi at gjøre vel - ja det er kjønt, det er ædelt; men morsomt kan det dog ikke være, især naar man ikke høster anden Løn end Utaknemmelighed for sit Ædelmod; hvorledes fik Hr. Arthur Ende paa Tiden? Spillede han?" ja paa Harpe - "jagede han?" - nej - "spøjte

han da med de smukke Bønderpiger?" - ingenlunde; han var tvertimod en Hader af Fruentimmer. -

"De skjæmter: hvo kan hade Fruentimmer?" -

Ingen, min smukke Læserinde! Ingen, som kjender det elskværdigste af begge Kjøen; men det gjorde desværre den stakkels Arthur ikke, han miskjendte det. Og heri stak just hans største og beklageligste Synderlighed: han skyede Kvinderne til den Grad, at han ikke taalte et enestekvindeligt Væsen i sit Brød.

"Men hvem lavede da hans Mad?" - et Mandfolk.

"Hvem malkede hans Køer?" - Mandfolk.

"Hvem vadskede, hvem fejede, hvem skurede, hvem polerede Vinduer?"

Mandfolk, ingen andre end Mandfolk. Intet Bonde-Fruentimmer vovede at sætte Foden indenfor hans Port, og kun med tvungen og kold Høflighed modtog han de sjeldne Besøg af sine kvindelige Paarørende, der som for at see hans Blomster og smage hans Viindruer. Det eneste Fruentimmer, som han viste baade Agtelse og en Slags Velvillie, var Præstekonen, min omtalte Grandtante. Med hende hørte jeg ham endog stundom skjæmte paa en ret venskabelig Maade, ellers var hans Samtaler med det smukke Kjøen ligesaa korte som tørre, og bestod fra hans Side kun i laconiske Svar.

Engang spurgte jeg min Tante: Hvorfor der da slet ingen Piger vare paa Mørkedal?

"Min lille Øjesteen!" gav hun undvigende, med godmodig Skjæmt, til Svar: "har Du aldrig hørt, at Piger er mere dratfingrede og værre til at slaee istykker, end Mandfolk? Og Du har jo seet, at Hr. Arthur har saamange kostbare Spejle og Theekopper."

Saameget mindre fornøjet med dette Svar, som jeg kort tilforn havde slaaget en Kop istykker, henvendte jeg mig til hendes Mand om bedre Underretning.

"Hm!" sagde han, "det kan Du endnu ikke have nogen Gavn af at vide; naar Du bliver stor, skal jeg maaskee fortælle Dig det."

Han holdt virkelig Ord: efter hans Død, som indtraf en Deel År længer hen i Tiden, fandtes en forsegleet Pakke til mig, med Formaning: ej at aabne den før min Forlovelsesdag. Her følger dens Indhold i ordret Afskrift.

Min kjere unge Ven!

Naar Du modtager disse Blade, er jeg vel, efter Naturens Orden og Guds Barmhjertighed, samlet til mine Fædre; og Du har da opnaaet den Alder - vil jeg haabe - da Du ikke længer behøver mine Formaninger. Men derfor vil Du dog vist ikke foragte mit Raad og mine Erfaringer: een af disse kunde maaskee være Dig nyttig i din Kjerestestand, da Følelse og Imagination tage Tøjlen fra Fornuften, og det saameget mere, som Du i din Barndom kjendte og yndede den Mand, hvis Historie jeg nu vil fortælle.

Du vil af den idetmindste lære: "at Skinnet ofte bedrager," og det undertiden i den Grad, at man neppe "tør troe sine egne Øjne." Gud give, at Du ved dydig Kjerlighed maa vorde lykkeligere end han, hvis Øjne forblindedes af falsk Mistanke, og som ej fik dem aabnede før det var forsilde, og Døden for bestandig tillukkede dem.

Da jeg havde taget min Attestats, blev jeg recommanderet til den gamle Hr. Arthur, og var saa heldig, at vinde hans Bevaagenhed og løfte om det første Præsteskab, der blev vacant. Indtil saadant maatte indtræffe, formaaede han mig til at tage Ophold hos sig, og informere hans eneste Søn udi levende Sprog.

Den unge Hr. Arthur var et smukt Menneske, vel opdraget og beleven, alligevel from og trohjertig. Han var munter, uden at være vild; skjæmtsky, uden at henfalde til

Satyre. Skjøndt han var nogle År yngre end jeg, bleve vi dog snart Venner, formedelst Ligheden i Principer og Tænkemaade. Vi vare begge gudfrygtige og dydige; men han var fyrig og hæftig i sine Sindsbevægelser - jeg derimod sat og alvorlig, hvorfor han ogsaa ansaae mig næsten som en ældre Halvbroder.

Den gamle Herre var i en Deel År beladt med en periodisk Brystkrampe, der regelmæssig indfandt sig hvert Efteraar, og det altid med tiltagende Hæftighed, hvorfor han ogsaa betragtede hvert Løvfald som det sidste, han skulde opleve. Desaaarsag ønskede han at see Sønnen gift forinden sin Død, skjøndt denne kun var lidet over de tyve.

Et Par Miil fra Mørkedal boede - som Du vel mindes - Oberst H....., i ret gode Omstændigheder, med sin eneste Datter, Frøken Mathilde; denne havde Hr. Arthur udseet til Kone for sin Søn, og Frøkenen selv, saavel som hendes Fader, vare begge tilbøjelige til den paatænkte Mariage, for hvilken derimod den unge Herre viste stor Aversion. Alligevel troede de Gamle, at saadant nok vilde finde sig, og berammede en Dag til Forlovelsen, der skulde gaae for sig paa Mørkedal; men da Alle vare samlede, erklærede min unge Ven reent ud, at han endnu ikke vilde indgaae nogen Forbindelse.

Faderen, saavel som Obersten og hans Frøken Datter bleve meget nedslagne ved denne Erklæring; men herved var for det første Intet at gjøre, og man skiltes misfornøjede fra hverandre. Da de Fremmede vare borte, kom den Gamle ind til Sønnen paa mit Værelse, hvor han - saa at sige - havde forstukket sig. Han var meget opbragt og forlangte af Sønnen bestemte Grunde for hans Vægning.

"Jeg vil ikke lade mig nøje", raabte han, "med det evige: jeg kan ikke lide hende; siig mig hvorfor? hvorfor?"

"Papa, hun er saa grim!" svarte Sønnen.

"Grim? Barnesnak! Hvori bestaar denne Grimhed?"

"Jo, Papa!" sagde han, "grim er hun; askegraat Haar, askegraat Ansigt, sorte Øjne ligesom udbrændte Kul i en Askedyng, lyserøde Læber og graae Tænder; naar jeg seer hende, tænker jeg altid paa den gamle graa Kat, der smidskende og svinkende stryger sig op ad En; men inden man veed et Ord deraf, kaster den Kløerne i."

"Hør! Hør!" raabte den Gamle - "hvilke Expressioner! Jeg siger Dig: Frøkenen er en smuk og proper Dame; som hun nu stod her i Dag i sin fulde Puds -"

"Lignede hun varhaftig" - afbrød den Unge - "en Urtepotte ovenpaa den Porcellains Kakkellovn: bred forneden som en Ladedør, og smal i Midten - saa smal, at jeg med en Ridepidsk kunde slaae hende midt over, som en Kaalstok.

Saa vred den Gamle end var, kunde han dog ikke vare sig for at trække paa Smilebaandet, og da han selv mærkede dette, gik han hastig ud, og slog Døren i efter sig. Sønnen løb bag efter, da han havde et ejegodt Hjerte, og ikke kunde udholde at see sin Fader fortørnet. Det har ogsaa lykkedes ham snart at formilde denne; thi da jeg kort derpaa traadte ind i Dagligstuen, saa jeg at han med Ømhed kyssede den Gamlens Haand. Fra nu af blev der ikke talt mere om denne Alliance.

Ikke længe herefter begav det sig, at den unge Hr. Arthur blev indbudet til et Gjæstebud - jeg troer paa Silkeborg - hvor de da, eftersom det var i den glade Juletid, ogsaa fik sig en Svingom. Ved Hjemkomsten herfra bemærkede jeg hos ham en total Forandring; han var stille og tankefuld, talte Intet til mig, og spurgte jeg ham, fik jeg forkeerte og uforstaaelige Svar - kort sagt, han var forelsket. Dette aabenbarede han mig endelig paa min venskabelige og stundom bekymrede Spørgen til hans Befindende.

Paa Silkeborg havde han lært at kjende en ung Person, som ganske havde indtaget hans Hjerter - en slem Omstændighed! Hun var en Præstedatter, altsaa af borgerlig Stand, og tilmed fattig. Jeg forestilte ham, at han under slige Conjunctioner neppe kunde vente sin Hr. Faders Samtykke, og bad ham desaaarsag at slaae Pigen af sine Tanker.

Jeg prædikede for døve Ører; med opbrusende Hæftighed spurgte han: "kjender de Elisabeth Lund?"

Jeg svarte "ja, det var vel baade et kjønt og skikkeligt Fruentimmer."

"Kjønt!" raabte han, "skikkelig! Kjønt! Monsieur Andersen! Hun er en Engel!"

"Kan blive," svarte jeg.

"Man bør ikke være vittig," sagde han hidsig, "naar man taler om Jomfue Lund; hun er for reen, for hellig - Monsieur Andersen! De skal ikke engang smile, naar Talen er om hende!" og dermed sprang han bort med en Ivrigheid, som om hans Velfærd stod paa Spil; jeg saae ham ikke den hele Dag.

Næste Morgen var han dog saavidt kommen til sig selv, at jeg kunde tale fornuftigt med ham - thi han havde ret som i en Feber med Paroxysmer og derpaa følgende Mathed - jeg spurgte ham nøje ud: om Pigen havde ladet sig mærke med, at hun havde gode Tanker tilham? Eller om han selv havde talt til hende om sin Inclination?

Med dybe Suk benægtede han begge Dele; han havde ikke kunnet tale et eneste Ord, bare for at see paa hende; hun havde vel sagt Noget, men han havde ikke observeret hvad det var, da han havde nok med at beskue hendes Læber o.s.v. o.s.v.

Da jeg nu mærkede, at hans Forliebelse var af saa hæftig en Natur, at det ikke vilde være mig muligt med Held at beføjede den, gav jeg ham det Raad: at bekjende Alting reent ud for den Gamle, og sætte Haabet til hans faderlige Kjerlighed - det torde han ikke; han var ganske frygtsom, raadvild, og vidste hverken ud eller ind; det han kunde gjøre, vilde han ikke; det han vilde, torde han ikke. Saa gik jeg da til den Gamle og skriftede paa Sønnens Vegne.

I Førstningen blev han meget fortørnet; han meente at han havde vist Eftergivenhed nok, idet han afbrød den fordeelagtige Mariage med Frøken H.....; skulde han nu endydermere tillade ham at forbinde sig med en fattig Præstedatter? Men da jeg forestillede Styrken og Hæftigheden af den unge Mands Kjerlighed; da jeg lagde ham paa Sinde, at han kun havde dette eneste Barn, som maaskee kunde tage sin Død over det, ifald han ikke fik Pigen, at denne var et velopdraget og uberygtet Menneske; at hans Søn jo blev mere end riig nok, til at gjøre en fattig Pige lykkelig; og endelig, at hun, just fordi hun blev opløftet fra fattigdom og ringere Stand til Ære og Rigdom, vilde blive hendes tilkommende Ægtemage desmere hengiven; svarte han rørt: "Saamænd, Monsieur Andersen! I siger noget - lad min Søn komme til mig!"

Med gode Forhaabninger sendte jeg den forliebte Ungersvend ind til Faderen. Da de havde været en føje Tid tilsammen, kom min unge Ven springende ned i mit Kammer, tog mig om min Hals og kyste mig, løb saa ud igjen, uden at have talt et eneste Ord - som da ogsaa var overflødig - og inden jeg vel fik stoppet og tændt min Pibe, hørte jeg ham gallopere ud af Gaarden.

Jeg kan spare mig den Umage at fortælle hans Frierie, da han selv har gjort det i et Brev, som jeg erholdt nogle Dage derefter. Jeg vil anføre det heelt og holdent, da det kan vise Dig saavel hans Sangvinske Temperament, som og angive et Exempel paa hans curieuse Skrivemaade.

"Min kjere Monsieur Andersen!

Jeg er i Paradiis. Hun er min! Den skønneste af alle Guds Engle paa Jorden er min! Og hun elsker mig; den dejligste, klogeste, vittigste, frommeste Pige paa Jorden har skjænket mig sit uskatteerlige Hjerte. Jeg er halv forrykt af Glæde: Jeg drømmer om Dagen, og jeg vaager om Natten; men var det ikke en Skam at sove med et Hjerte saa fuldt af Lyksalighed? Er jeg hos hende, kunne mine Øjne ikke lukke sig for at see paa hende, og er jeg borte fra hende, pines jeg af Uroe og Længsel; og aldrig saasnart falde mine Øjne til, før jeg drømmer om hende, at hun omfavner mig, eller flygter, er syg - død; da farer jeg op i Angest, og borte er Søvn. Jeg kommer virkelig til at tage en dosis Opium hver Aften, ellers vaager jeg mig ihjel. Jeg er i ligesaa stor Fare for at hungre tildøde; ved Bordet glemmer jeg baade at spise og drikke. Seer hun smilende til mig, taber jeg Skee og Kniv; jeg mættes jo af hendes Øjnes himmelske Straaler. Kysser hun mig, indsuger jeg den sødste Livsnæring af hendes balsamiske Læber - De maae virkelig sende mig Lars, at han kan putte mig Maden i Munden. -

Men jeg vilde jo fortælle Dem min Forlovelse - ja - jeg veed neppe selv hvorledes det gik til. I trende Dage gik jeg paa Gløder - i trende Nætter sov jeg paa Knappenaale. I hendes Fraværelse var jeg modig som en Krigshelt, og besluttede hundrede Gange, nu skal det være! Men saasnart jeg blot udenfor Døren hørte hendes Englerøst - borte var da hele min Courage.

Flere Gange tog jeg med Magt Mod til mig, og nærmede mig med nedslagne Øjne - thi jeg vidste nok, at naar de mødte hendes, gik jeg strax fra Samlingen; - men det var eet og det samme; jeg kunde ikke undgaae at skimte Spidsen af hendes lille Fod, og da sad atter Frieriet fast i min Hals - jeg ønskede mig tusinde Mile borte.

Efter ethvert saadant frugtesløst Forsøg ærgrede jeg mig bitterlig over min Fejghed, og fattede nye dristige Beslutninger, der dog aldrig kunde naae Modenhed, formedelst den Uvished, hvori jeg nemlig svævede: om jeg nemlig torde haabe Gjenkjerlighed eller ikke. Snart syntes det mig umuligt at saa himmelsk en Skabning kunde elske nogen Dødelig, og snart tyktes mig, at hun nødvendig maatte bevæges af saa reen og hæftig en Tilbøjelighed, som den der fyldte mit hele Hjerte; Haab og Frygt foer i saa hurtig Afveksling igjennem min Sjæl, som Skyer og Solskin over Himlen paa Stormens Dag.

Omsider var jeg Fortvivlelsen nær, og da - o da slog min Lyksaligheds første Time. Jeg sad i et Lysthuus og græd; mit Hjerte bankede som om det vilde sprænge mit Bryst: med eet stod hun foran mig. Gjennem Taarerne saae jeg, at hun var bleg og skjælvede som jeg selv - dette gav mig Mod: nu eller aldrig! Hvad jeg gjorde, hvad jeg sagde, hvad hun svarede? jeg veed det ikke; jeg veed end ikke, om der var talt et eneste Ord; jeg mindes kun: at hun laae i min Favn, hendes Arm om min Hals, hendes Kind ved mit bankende Hjerte, og - og nu er Brevet sluttet; jeg hører hendes Fodtrin. - Adieu! Adieu!

Deres lyksalige Arthur."

Jeg maatte mange Gange smile under Læsningen af rapsodiske Skrivelse, men glædede mig dog ret af Hjertet over disse unge vakkre Personers Lykke. Neppe havde jeg gjenneumløbet det, før jeg blev kaldet til den gamle Herre, som havde faaet et pludseligt Anfald af sin Sygdom. Jeg fandt ham siddende i sin Lænestol - thi han kunde ikke taale at ligge - med et lignende Brev fra Sønnen i sin Haand og faderlige Glædestaarer i sine Øjne, uagtet hans Legeme leed under hæftige Smerter.

"I har ogsaa faaet Brev fra min Søn, Monsieur Andersen!" sagde han, "ja! Gud give det maae geraade til hans sande Vel! Men nu maae jeg dog have Bud efter ham; han skal have min Velsignelse inden Herren kalder mig - min kjære Andersen! Jeg troer, min Time er kommen - denne Gang gaaer jeg neppe derfra."

Inden jeg kunde yttre min dybe og oprigtige Bedrøvelse, traadte Præsten ind med det hellige Sacramente, og jeg gik, for at lade den unge Herre hente. Det varede ikke længe, inden han kom; og da kunde jeg see, at Kjerlighed til den Forlovede dog ikke havde fortrængt Kjerligheden til Faderen af hans fromme Hjerte. Han vilde absolut være os ham baade Nat og Dag, og det var kun paa den Syges gjentagne Befalinger, han var at formaae til undertiden at nyde et Par Timers Søvn, hvortil han saa højlig trængte.

Med den Gamle blev det stedse slettere og slettere; og kortelig at fortælle: efter otte Dages Lidelser hensov han salig og stille: Skjøndt det Dødsfald ikke var ganske uventet, foraarsagede det dog en inderlig Sorg hos Alle; thi den hensovede var en hjertensgod og from Mand, og elsket af alle sine Undergivne. Ingens Smerte kunde alligevel lignedes med Sønnens; det var neppe han skriftligt kunde melde Kjeresten sit sørgelige Tab.

Dog - Sorgen har ingen absolut Magt over unge Hjerter; Naturen lader sig ikke afdisputere sin Ret; Haabets Solskin fordriver snarlig Kummerens Skyer fra den urynkede Pande; Glæden er stærkere end Sorgen i den unge levelystne Sjæl. Strax efter Begravelsen begyndte min kjære Arthur at længes saa hæftig efter sin elskværdige Brud, at Intet var istand til længer at holde ham tilbage, da der indløb et Brev, hvori hun meldte ham: at hun ufortøvet maatte afrejse til sin Søster i Hovedstaden. Dennes Mand var pludselig død, og hun trængte nu højlig baade til Trøst i sin Smerte og Hjælp i sit Huusvæsen; saameget mere som hendes smaa faderløse Børn manglede det Tilsyn, hendes egen tunge Sorg hindrede hende at yde dem. Med Brevet fulgte, som Pant paa ubrødelig Troskab, en Fæstensring istedet for mundtlig Afsked, hvilken Moderen, som ledsagede hende, ikke troede at kunde tilstede.

Dette Brev var en Hjobspost for min stakkels Ven, som i Forening med Sorgen over Faderens Død, Nattevaagen, Sjæls og Legems Anspændelse og Udmattelse kastede ham paa et farligt Sygeleje, fra hvilket han først efter ti Ugers Forløb var istand til at rejse sig. -

I al denne Tid maatte jeg føre Correspondancen mellem ham og Kjeresten, hvis Ophold i Kjøbenhavn trak sig ud langt over Forventning. Det var for mig en saare vanskelig Commission at skrive alle disse Kjerestebreve. I Førstningen gik det godt nok, saa længe han selv var istand til at dictere mig; men da han dertil blev for svag, maatte jeg ogsaa føre dem i Pennen, derefter læse dem op for ham, og naar de saa vare rettede og udpyntede med adskillige kjælne Epitheta, omsider reenskrive dem med omhyggelig Efterligning af hans egen Haand, paa det hun ikke skulde mærke hvor daarlig han var. Endelig tiltog Sygdommen i den Grad, at han i flere Uger var ganske uden Bevidsthed; alligevel maatte jeg fortfare med Correspondancen, men da jeg havde faaet nogen Øvelse i den forliebte Brevstil, lod hun sig rigtig føre bag Lyset.

Jeg var i Sandhed i en slibrig og ængstelig Stilling, og tilsidst ganske confus over dette Skriverie, der kostede mig langt større Hovedbrud, end nogensomhelst latinsk Stil i min Skolegang; tilmed var jeg jo ogsaa betaget af stor Sorg og Ængstelse, saavel for min unge elskelige Ven, som for hans stakkels Kjereste.

Endelig overstod han Sygdommens farligste Crisis, og befriede mig saaledes paa eengang fra min Frygt og fra hiin besværlige Contoirforretning. Han havde neppe forladt Sengen, før han vilde have været afsted til Kjøbenhavn; dog, da han kun langsomt gjenvandt de tabte Kræfter, og da Godsets Overtagelse medførte endeel uopsættelige Forretninger, hvilke formedelst hans langvarige Sygdom havde formeret og opdynget sig, hengik atter nogle Uger, inden han kunde tiltræde den forønskede Rejse. Dagen før modtog han med Posten følgende ominøse Brev:

"Kjæle Damon! Flyv paa Kjerligheds Duevinger til din Phyllis! Der skal Du finde din Glæde fordoblet og Omstændighederne saa gode, som muligt. Luc. 1,36. -

Den graa Kat."

Den lakoniske Seddel opvakte hos Arthur hverken Skinsyge eller Forundring, ej engang Nysgjerrighed efter at kjende Autor, saa fast var han i Troen paa sin Kjerestes Dyd. Jeg derimod kunde ikke ganske dæmpe en vis Ahnelse, hvis Betydning jeg - desværre! Kun altfor snart skulde erfare.

Min Ven rejste saa vel tilmode og let, som en Trækfugl, mod Syden. Den første Uge erholdt jeg ingen Efterretning fra ham, den anden ikke heller. Nu begyndte jeg at blive lidt urolig, og da den tredie ligeledes hengik uden Brev, besluttede jeg at rejse efter ham. Det kunde umuligt hænge rigtigt sammen; Forvalteren og jeg havde skrevet hver Postdag - og det endog i nogle for Godset vigtige Anliggender. Vel kunde han, efter sit hæftige Gemyt, over Kjeresten glemme os Andre, men dog kun for en føje Tid; og en saa langvarig uforsvarlig Glædesruus var ikke tænkelig.

Jeg tog over Land, og kørte Nat og Dag. Paa den tredie arriverte jeg til Staden, og ilede nu strax hen til den Gjestgivergaard, hvor han før sin Afrejse havde bestemt - efter den i Kjøbenhavn velbekjendte Tjeners Anviisning - at ville logere.

Det var paa høje Tid jeg kom. Han sad halv paaklædt i en Lænestol, og trommede paa begge Stolearmene.

"Herre! Du min Gud!" raabte jeg forskrækket, "hvorledes er det fat?"

Jeg frygtede, at han var bleven vanvittig, og virkelig var han ikke langt derfra. Uden at forandre en Mine i sit blege fortvivlede Åsyn, kastede han et flygtigt Blik paa mig, og derpaa - som jeg havde været en ham ganske uvedkommende Person - fæstede han igjen sine Øjne stivt paa Vinduet.

"Gode, kjere Hr. Arthur!" sagde jeg, og greb hans Haand - kold og slap blev den liggende mellem mine.

Jeg brast i Graad, og satte mig taus ved hans Side. Jeg erindrede mig Jobs Venner: "Og da de saae hans ynkelige Skikkelse, opløftede de deres Røst og græd, og de sadde hos ham tre Dage og tre Nætter; men Ingen taledede et Ord, thi hans Smerte var saare stor."

Jeg veed ikke, hvor længe jeg sad saaledes i stum Bedrøvelse, indtil omsider hans indvortes Sorg begyndte at faae Luft; han sukke dybt, og Taarer paa Taarer randt ned ad hans Kinder. Da forsøgte jeg at tale Trøstens Ord; jeg bad ham, dog at betro mig sin Kummer og bryde den ængstelige Taushed. Det var endnu for tidligt: Saaret var for friskt og ømfindtligt til at berøres.

"Min hjertens kjere Ven!" sagde jeg, "fortvivl dog ikke, om end Verden gaaer Dem imod."

"Verden er en Røverkule!" afbrød han mig hæftigt, og rejste sig i Stolen, men han faldt saa afmægtig tilbage, og hans Hoved sank ned paa hans Bryst.

Jeg hørte Fodtrin paa Trappen, jeg gik ud og mødte Lars - han saae ligesaa bleg og forvirret ud, som hans Herre.

"For Himlens Skyld!" hvidskede jeg, "hvorledes hænger det sammen her?"

"Elendigt! Monsieur Andersen!" svarte han, "han maae endelig see at faae Herren bort herfra! Kjøbenhavn er ikke god for ham."

Disse Ord bragte mig paa den Tanke, at det stakkels unge Menneske var bleven forført til Spil eller anden Udsvævelse, hvortil desforuden hans fyrige Temperament letteligen havde kunnet forlede ham. Jeg gik ind i Værelset igjen.

"Kjereste Ven!" sagde jeg, "forsag ikke! Gud er naadig til at forlade; saalænge De endnu har Troen paa hans Barmhertighed, er ikke Alt tabt; kast Dem med et angergivent Hjerter i hans Faderarme!"

Han saae taus og stivt paa mig, som om han ikke forstod min Tale - hvilket han rigtignok ej var istand til.

"Ingen falder saa dybt, at han jo atter kan rejses, naar han kun ikke fortvivler."

Skjøndt jeg snart erfarede min Vildfarelse, havde samme dog den gavnlige Virkning, at den gav hans fixe Forestillinger en anden Retning. Et nyt Saar synes jo at formindske Smerten af et ældre, idet det fordeler den. Han rystede paa Hovedet med et Smil:

"De tager Fejl, min Ven! Mig skader intet Andet, end at jeg er bleven ormslagen (note), men - men Andersen! Naar Engle falde, da maae Mennesker fortvivle.

(note: Bidt af en giftig Orm - et Provindsial-Udtryk).

Med disse Ord sprang han op, og gik med Hændevid og vilde Øjekast omkring i Værelset. Nu fornå jeg, at det var Kjerestesorger, som trykkede ham.

"Herre Gud!" raabte jeg med et allerede lettere Hjerter, "er Jomfrue Lund -"

"Forbandet være hendes Navn!" skreg han, "nævnt det aldrig mere! Hendes Billede sidder som en Slangebraad i mit Hjerter; men aldrig skal hendes Navn besmitte min Tunge! - Andersen, før mig bort herfra! Langt bort fra denne Fordærvelsesens Afgrund!"

"Med den bedste Villie, min hjertens Ven!" svarte jeg og gik ud til Lars, for at lade ham bestille en Vogn.

Vognen kom, men Lars blev borte, og jeg har aldrig seet eller hørt noget til ham siden denne Dag. Vi maatte rejse uden ham, da Arthur aldeles ikke vilde bie, og inden en Time befandt vi os paa Hjemvejen til Jylland.

Paa denne saare bedrøvelige Rejse var min ulykkelige Ven bestandigen indesluttet i sig selv, og talte kun, naar jeg vakte ham af hans mørke Grublerier. Vel søgte jeg paa alle mulige Maader at adspredde ham, ved at gjøre ham opmærksom paa de mange smukke Situationer, som presenterede sig allevegne og viste Naturen i dens mangfoldig afvejlende Skjønheid; men det var altsammen til ingen Nytte: han kastede et ligegyldigt Blik derhen, hvor jeg pegte, og drog det ligesaa hastigt og uden Deeltagelse tilbage, for at fæste det snart paa Skyerne og snart paa sine Fødder. Et dybt Suk, en hastig tilbagestrykt Taare var det Eneste, som røbede hans indvortes Bevægelse.

Kun een Gang prøvede jeg at lede Talen hen paa den utroe Kjereste, baade for at erfare Sammenhængen med hendes Utroskab, som og for at han kunde lette sit beklemte Hjerter ved Meddelelsen af sin Ulykke; men da foer han forbitret op: "Dersom De taler endnu engang om hende, springer jeg af Vognen, og De skal aldrig see mig mere."

Naturligvis undgik jeg nu siden at berøre denne Materie. Derimod talte jeg om hans salig Hr. Fader, om Godsets Tilstand, de nødvendige Forbedringer ved samme, ved Gaarden og Haven, med saadant mere. Hertil laante han dog stundom Øre, gav ogsaa undertiden et kort, dog ret fornuftigt Svar. Alligevel fornå jeg ikke nogen ret mærkelig Forandring i hans Sindstilstand, før vi nærmede os Mørkedal. Saasnat han fik Øje paa Hjemmet, brast han i en hæftig Graad, som jeg aldeles ikke søgte at standse;

jeg ansaae denne Taareflod for en lettere Udtømmelse af Sorgen, ligesom Åreladning - analogisk betragtet - skiller Feberpatienten ved en Deel af Materia peccante.

Uden at ville tale med noget Menneske paa Gaarden, oledede han ind i Faderens Sovekammer, hvilket han i de første tre Uger ikke forlod. Her var jeg alene og næsten bestandig hos ham, opfyldte trolig baade en Vens og en Tjeners Pligter, og bestyrede som Mellemand alle Gaardens og Godsets Affairer. En af de første og besynderligste var den: at afskedige alle Tjenestekvinderne, lige fra Husholdersken til Hønssepigen.

Han var ubevægelig i denne Post: "Ingen af dette falske Kjøøn" - sagde han - "skal herefter boe under Tag med mig; jeg vil aldrig have andre end Mandfolk i mit Brød."

Saasnart dette var bragt i Rigtighed, syntes atter en Steen at være lettet fra hans Hjerte, og efterhaanden antog hans Sorg en mere blid, en mindre folkesky Charakter. Han bekvemmede sig til, i mit Selskab at gjøre smaa Spadsereture i Haven og Skoven, skjøndt disse syntes at fornye - dog med stedse aftagende Styrke - en Kummer, der aldrig ganske vilde lade sig udrydde.

Ved denne Tid døde den nærmest boende Præst, og min Ven kaldede mig strax til hans Eftermand. Jeg maatte nu forlade ham, og dette gjorde jeg med Taknemmeligheds og Deeltagelses oprigtige Taarer. Han trykkede mig til sit dybr saarede Hjerte og græd som et Barn, der skal skilles fra sin Fader. Jeg lovede at besøge ham saa ofte som muligt, og næsten daglig opfyldte jeg dette Løfte.

Vinteren gik hen. Det var næsten allerede et År siden Hr. Arthurs uheldige Forlovelse, at han en Dag, ved min Bortgang, rakte mig et Papir med disse Ord: "Min oprigtige Ven! De burde for længe siden været indviet i min Ulykkeshistorie, men først nu har jeg vundet Styrke til at fortælle den; deraf, at jeg har været istand til at føre den i Pennen, vil De kunne drage en beroligende Slutning med hensyn til min nuværende Sindsstemning." - Herunder følger en Afskrift:

"Siden min elskede Faders Død har jeg ingen bedre - ingen anden Ven havt, end Dem, gode, kjere Andersen! De har med utrættelig Taalmodighed mine tungsindige og sikkerlig ofte besværlige Luner; ja! De er den, som har frelst mig fra Fortvivlelse, som har lindret min dybe Kummer - skulde De da ikke erfare dens Årsag? Men ak! Naar jeg paany opriver det pinefulde Saar? dog - maaskee selv denne smertelige Berørelse kan have nogen helbredende Virkning: Velan! Jeg vil vove det!

Bevinget af min heftige, min inderlige Kjerlighed, iilte jeg mine Længsler Maal imøde. Det sødeste Haab opfyldte mit umistænksomme Hjerte - ak! Jeg ahnedde ikke, at jeg hastede hen mod den Afgrund, der skulde opsluge alle mine Glæder i Livet.

I Roeskilde blev jeg, haardt imod min Villie forsinket nogle Timer - Årsagen dertil mindes jeg nu ikke mere. Da jeg, meget utaalmodig herover, omsider steg tilvogns, mødte jeg i Forstuen Frøken H....., som i nogen Tid havde opholdt sig i Kjøbenhavn. Med et tvetydigt, højst modbydeligt Smiil ønskede hun mig en lykkelig og fornøjelig Rejse. Ligegyldig hilste jeg igjen og sprang hende forbi, ligesaa hastig som dette varselfulde Møde forsvandt af min Erindring. Først længe efter Opvaagnelsen af min korte Glædes-Drøm tilbagekaldte jeg i min Hukommelse hendes fæle Smiil og sælsomme Betoning af Ordene "lykkelig" og "fornøjelig." -

Snart naaede jeg Porten til den Bye, som inden sine Volde gjemte min Sjæls Udkaarede. Med piinlig Utaalmodighed maatte jeg oppebie Enden paa Visiteurernes Undersøgelser; men endnu under disse drog Lars - stakkels Karl! - mig tilside, og bad mig stammende og skjælvende, dog ikke strax at opsøge min Kjereste.

Denne Anmodning, hans forvirrede Tale, hans udsædvanlige Forlegenhed, indjog mig en dødelig Angest. "Er hun syg? er hun død?" raabte jeg, men fik intet Svar; thi Lars sad allerede i Vognen - vistnok for ogsaa at faa mig derop, og saaledes undrage mig de Omstaaendes Nysgjerrighed. Jeg sprang op til ham, og gjentog mine ængstelige Spørgsmaal; men under den stærke og uafledelige Rumlen og Larmen kunde jeg ikke forstaae hans Svar.

Havde det varet længer, kunde jeg have sprunget af Vognen og revet ham med mig - dog, strax indenfor Porten holdt vi ved den Gjæstgivergaard som han kjendte og havde anbefalet.

"Er hun her?" raabte jeg, idet jeg foran ham foer ind ad Døren.

"Nei!" svarte han, "det er her vi skal logere." -

"Men saa bring mig da til hende!" skreg jeg forbittret og greb ham ved Armen.

Han bad mig, for Guds Skyld ikke at forhaste mig; men endelig bие til han havde fortalt mig, hvad jeg ligesaa godt først som sidst maatte vide. Jeg stod paa Gløder: han maatte næsten med Magt føre mig ind i det anviste Værelse.

Længe martrde han mig her med Udflugter og Omsvøb, før mine Trusler aftvang ham den sønderknusende Tilstaaelse: "han havde af en troværdig Ven i Roeskilde erfaret at -- min elskede, min tilbedte Pige var - en Skjølge."

Havde dette Tordenord ikke lamslaaet alle mine Lemmer, vilde jeg maaskee have myrdet ham paa Stedet.

"Kom Du Helvedes Sendebud!" skreg jeg, saasnart jeg var istand til at røre min Tunge - "Du skal bringe mig til hende! Een af Jer skal døe!"

Jeg greb ham i Brystet og slæbte ham mod Døren.

"Naadige Herre!" stammede han, skjælvende ligesaa stærkt som jeg selv - "hun er flyttet - lad mig først forhøre, hvor hun boer - inden et Kvarteer skal De see hende! Vil De bare bие til jeg kommer igjen."

Med disse Ord rev han sig løs, og var ude af Kammeret, inden jeg kunde standse ham. Jeg stod som fastnaglet og stirrede paa den lukkede Dør. Dersom nogen Tilstand paa Jorden ligner Helvede, da var det min: jeg veed ikke hvor længe den varede; for de Fordømte maae enhver nok saa liden Deel af Tiden være uden Maal.

Endnu troer jeg, at disse Øjeblikke vare Culminationen af mine Sjælemarter - pinefuldere end selve det, der gjorde min Frygt til Vished. Mit Ansigt maae rædsomt have udtrykt den indvortes Kamp mellem forskellige Sindslidelser; thi en Pige, som kom ind med et Brev, tabte det af Forskrækkelse, og fløj ud igjen med et Skrig. I det samme kom Lars; men inden han vilde føje sig efter min Villie, tog han mig ordentlig i Eed: at jeg blot maatte see og høre, men hverken tale eller foretage mig Noget, og ufortøvet følge tilbage med ham.

"De maae dræbe mig," sagde den troe Karl, og stillede sig for Døren - "eller og De skal love mig ved Deres Salighed, at De vil være rolig!"

Jeg var nødt til at sværge. I dette Øjeblik opdagede han Brevet, som Pigen havde tabt, og jeg slet ikke ændset. Han tog det op.

"Det er vist fra Jomfruen," sagde han, "det er hendes Haand; vil De ikke læse det først?"

Jeg rev det op - det var fra hende, men jeg kunde ikke læse det, saaledes rystede jeg, saaledes dansede Bogstaverne for mine Øjne. Han maatte læse det for mig: hun meldte blot korteligt: "at hun havde maattet følge med sin Søster til Holsteen, hvor

dennes Svigerfader vilde tage hende og Børnene til sig; hun havde med Dagsposten tilmeldt mig det samme i et Brev til Mørkedal; men i Tilfælde af, at dette Brev kom forsilde til at hindre min Afrejse, havde hun ville aflægge et andet her, i hvilket hun bad mig, paa min Gaard at oppebie hendes Hjemkomst, der forhaabentlig ikke ret længe skulde udsættes."

"Men saa er hun jo ikke her?" raabte jeg.

"Kom selv og see, naadige Herre!" svarte han, "men husk, hvad De har lovet mig!"

Vi gik langt - jeg troer til den modsatte Kant af Byen. Mine Fødder brændte under mig; snart forekom det mig, at jeg stod stille, og at Folkevrimlen foer med Stormens Hurtighed forbi mig; snart var det mig, som om jeg fejlede og følte et Skibs gyngende Bevægelse. Omsider førte han mig ind i et Huus, nogle Trapper iveauet - jeg befandt mig alene med ham - han slog Skudden for Døren, og mindede mig atter om mit edelige Løfte.

"Sæt Dem nu her ved Vinduet!" sagde han, "og hold Øje med den Stue i første Etage ligeoverfor! De vil snart faae hende at see - men kom ikke altfor nær til Vinduet!"

Jeg saae hende allerede: hun kom og satte sig paa en Stol. Strax efter nærmede sig en ung Officier, omfavnede og kysede hende, tog saa Hat og Stok og gik. - Mit Bryst var en Øglerede.

"See! Naadige Herre!" raabte han bag ved mig, "nu rejser hun sig og vender Siden til!"

Himmel og Jord! Hun var frugtsommelig. Det blev sort for mine Øjne - jeg daanede. Af denne lykkelige Ubevidsthed vaagnede jeg først ved Vognens Skrumplen under mig: min Tjener havde faaet en Hyrekaret, hvori vi vendte tilbage til mit Logis. Jeg vilde hen til hende. - Synet af mig skulde sønderknuse hende - jeg vilde udfordre Officeren - men den troe Karl hindrede ethvert Udbrud af mit Raserie.

"De kan jo skrive hende til!" sagde han, "at De kjender hendes Utroskab."

Jeg greb dette Raad, men kunde ikke følge det; Pennen dandsede paa Papiret - jeg kunde ikke trække et Bogstav - han maatte skrive for mig. Flere Ark rev jeg istykker; naar han læste for mig, hvad han havde skrevet, var det Altsammen ikke bittert nok.

"Jeg tykkes ikke," sagde han tilsidst, "at hun er Deres Vrede værd; var det ikke nok, naar De ganske kortelig slog op med hende?"

Dette fandt mit Bifald; saaledes kunde saavel den krænkede Stolthed, som den skuffede Ømhed, bedst see sig hævnede. For at gjøre Hævnen fuldkommen, angav jeg slet ingen Grund til vor Adskillelse, men jeg meldte hende blot: "at jeg fandt det rigtigst at hæve vor Forlovelse, og skikkede hende derfor Fæstensringen tilbage; al Correspondance og muligt Forsøg paa fremtidig Nærmelse frabad jeg mig som noget ganske unuttigt."

"Dersom hun" sagde jeg til ham i Bortgaaende, "ikke leverer Dig hendes Ring, skal Du forlange den, og sige, at din Herre har foræret Dig den."

Da han var borte, foer en iisnende Kulde igjennem mit Bryst. Med ufravendt Blik stirrede jeg paa den Finger, der havde baaret hiint - engang saa dyrebare - Kjerligheds-Pant. Ligesom dens Indtryk gradeviis forsvandt, saaledes - svor jeg lønligen - skal hendes Minde udslettes af mit Hjerte! Ak! Min Ven! Min Ven! Eden er endnu uopfyldt! -

"Hvad sagde hun?" spurgte jeg den tilbagevendende Tjener.

"Hun smilte og sagde det var godt," sagde han.

"Godt!" gjentog jeg, og dette var det sidste Ord jegtaalede, indtil De kom, og atter aabnede mine Læber og mit Hjerte.

Fra dett Tidsrum har jeg iøvrigt ingen anden Erindring, end at jeg spiste, drak, gik tilsengs og stod op, naar min Tjener mindede mig. Jeg var saa aldeles nedsunken i hiin døsig, til Vanvid nærgrændsende, Ligegyldighed, at end ikke Synet af Dem, min dyrebare Ven mægtede at vække mig.

Saaledes visnede mine skønneste Forhaabningers Foraarsblomst! Saaledes sønderrev en vellystig, troløs Kvinde min stærkeste Livstraad - men Venskab og Religion, de Ulykkeliges særlige Ven, har igjen knyttet andre - Gud veed, hvor længe disse skulle holde."

Nogle Dage efter at have læst denne Beskrivelse over han uheldige Kjerligheds-Handel, modtog jeg atter et Brev af følgende Indhold:

"Min meget kjere Ven! -

Jeg maae forlade Dem paa nogen Tid - uvist hvor længe; jeg rejser - uvist hvor hen. Engen grønnes, Træernes Knoppe svulme, Violerne blomstre allerede: deres søde Duft har vakt smertelige Minder i min Sjæl - ak! hvorledes skal jeg undflye dem? - Jeg maae bort - her kan jeg ikke oppebie den skjønne Vaar.

Da den ifjor smykkede Mark og Skov, da Blomsten aabnede sit Bæger, da Bøgen bekrandsede sit Hoved, da Fuglen lokkede sin Mage - da lokkede mig Sirenens Sang - jeg kan ikke taale her at skue den atter oplevende, evig unge Natur. - Lev vel, min trofaste Ven! Lev vel til vi gjensees og - om Gud vil - jeg da med et roligere Hjerte."

Jeg vilde have taget Afsked med ham, men han var allerede borte. Ingen vidste hans Rejses Maal, Kudsk og Tjener havde blot to Timer iforvejen modtaget hans Befaling, at spænde for og pakke ind. Denne pludselige Resolution gjorde mig ikke urolig; jeg haabede tvertimod ret glædelige Følger af saadan Adspredelse, hvilke ej heller udebleve.

En Maanedstid herefter læste jeg i de offentlige Tidender, at Jfr. Elisabeth Lund var død i Kjøbenhavn: Der stod alene: "at en Tæring havde gjort en Ende paa hendes langvarige Lidelser," uden nærmere at antyde disses Beskaffenhed eller Årsag.

Ogsaa af dette Dødsfald ventede jeg gavnlige Virkning paa min Vens Sindsstemning: nu hendes forføriske og skrøbelige Legeme var skjult i Jordens Skjød, maatte - tænkte jeg - en fuldkommen Tilgivelse fra hans Side lettere finde Sted, og Hadets giftige Braad uddrages af hans Hjerte, og saaledes give Rum for bedre og mildere Følelser.

Niugersdagen efter Arthurs Bortrejse havde jeg den Glæde at gratulere ham til en lykkelig Hjemkomst. Han havde i dette Tidsrum gennemrejst det nordlige Tydskland, men ikke opholdt sig længe paa noget Sted.

Jeg mærkede nok, at han forgjæves havde stræbt at rejse fra den besværlige Følgesvend Sorgen, som Horatius saa smukt siger, "sætter sig bag ved Rytteren, om end Hesten er nok saa rap." Dog behagede det mig, at han havde medbragt en Deel nye Bøger, blandt hvilke jeg ellers siden saaee een med en Titel: "Leiden des jungen Werthers." Samme Bog var af en meget forliebt og sværmerisk Tendents, hvorfor jeg tidt, men forgjæves, vilde overtale ham til at confiskere den. Han havde ogsaa faaet sig en Harpe, hvilket behageligt Instrument han snart lærte at tractere med megen Douceur.

Han var endnu uvidende om Jomfrue Lunds Død, og jeg var meget forlegen, for at faae ham denne Begivenhed bibragt paa den lemfældigste Maade, saasom det gamle

Saar jo herved igjen maatte oprives. Efter passende Forberedelse gav jeg ham Avisen at læse, og lod ham derpaa være alene. Da jeg kom tilbage, saae jeg, at han havde grædt.

"Fred med de Døde!" sagde han stille, og med nedslagne Øjne, og rakte mig sin Haand.

"I hendes Navn," svarte jeg, "som nu staaer for den barmhjertige Dommer, modtager jeg Deres Haand som et Forsoningstegn - Gud forlade os vor Skyld som vi forlade vore Skyldnere!"

"Amen!" sagde han. -

Jeg mindes saa tydelig, som det var skeet igaar, at Maanen just i det samme brød frem fra en mørk Sky, og kastede et pludseligt Lys ind i Værelset paa den Væg, hvor Harpen stod: det saae virkelig ud, som noget Hvidt skred hen forbi den - Stengene dirrede med en sagte Klang. Jeg er ikke overtroisk, veed ogsaa meget vel, at Sligt kunde have en ganske naturlig Årsag; alligevel forekom dette Phænomen mig som et Glimt fra Åndernes Verden, og min Ven har vistnok havt en lignende Fornemmelse: han faldt om min Hals og græd - han blandede sine Taarer med mine.

Tjeneren bragte Lys. Jeg lod mig forevise de medbragte Bøger og Skilderier, hvilken Tidsfordriv opmuntrede os begge og opholdt mig til silde paa Aftenen. Jeg tog hjem, uden at have forrettet mit vigtigste Ærende, som var at bivaane mit Bryllup, der havde været udsat til hans Hjemkomst. Næste Dag oprettede jeg min Forsømmelse: han lovede at ville være Vidne til min Ægteforening. Paa Bryllupsdagen fortrød jeg at have afnødet ham dette Løfte; thi hans indvortes Bevægelse undgik ikke min Opmærksomhed.

"Modtag en velmenende Vens Lykønskning!" sagde han til mig efter Vielsen: "Deres Kjereste har bevaret sin Trofasthed mod Dem i fem År. Gid Konen maae være Dem ligesaa troe og ligesaa kjer i ti Gange fem!" -

Uagtet sit Fruentimmerhad, havde Hr. Arthur virkelig Agtelse for min Kone, og jeg kan med Sandhed sige: at hun var den eneste kvindelige Skabning, som han med Fornøjelse saae paa sin Gaard. Maaskee hans Venskab for mig bidrog meget hertil, skjøndt hun sandeligen, formedelst sin Fromhed og Forstandighed, fortjente at agtes og elskes af Enhver.

Vinteren randt hen, uden at have medført nogen anden Forandring paa min Vens Gemyt, end den: at han stundom viste sig lidt opfarende og vanskelig mod Tjenestefolkene. Overalt - mærkede jeg - at jo ældre han blev, jo mere tog hans Tungsindighed af, og hans Værkelighed til; dog maae jeg ikke sige: at han enten var urimelig eller uretfærdig mod Nogen. Barskheden bestod blot i et mørkt Øjekast og et Par butte Ord.

Min Kone og jeg begyndte nogle Gange paa Kapitlet om Giftermaal; men det var spildt Umage: hans Satirer herover vare saa skarpe, og smagte saa stærkt af indvortes Bitterhed, at vi omsider besluttede at lade den Fugl flyve. Du kan sagtens vide, at Oberst H.....s Forsøg paa, atter at knytte den afbrudte Alliance, ikke vare heldigere.

Næste Foraar gjorde han saa sin anden Udflugt, og denne Gang til Paris, hvor han opholdt sig en Maanedstid, og hvorfra han medbragte - foruden Bøger og Musikalier - et Assortiment af udenlandske Blomster og Planter. Ved at bygge det Orangerie, som Du fra din Barndom af kjender - og udtyre dette med Sydeuropas skjønneste Producter, fandt han om Sommeren en behagelig Moroe. Hans Ungdoms Munterhed lod endog til for en Deel at ville vende tilbage; og snart havde jeg vovet at haabe en fuldkommen

Helbredelse, hvis ikke en vis Begivenhed havde viist mig et ubedrageligt Symptom paa indgroet ulægelig Sjæls-Sygdom.

Efter en usædvanlig lang Fraværelse fra mit Huus, kom han en Dag til os i et ret muntert Lune; men dette forvandlede ligesaa pludselig, som uventet, i det Øjeblik min Kone traadte ind og bød ham Velkommen: han blev med eet bleg, forvirret, og svarte paa hendes Tiltale med korte usammenhængende Ord. Saasntart hun forlod Stuen, spurgte jeg til hans Befindende, saasom jeg ikke formodede Andet, end en hastig paakommen Upasselighed; desværre! Det var langt fra Mening.

"Hav Taalmodighed med mig!" svarte han, "der sidder endnu noget her, som ikke vil ud. Jeg maae oprigtig tilstaae Dem: at siden hiint usalige Øjeblik, da jeg sidst saae hende, paa hvem jeg endnu ofte tænker, da jeg i hendes før saa ranke og dejlige Skabning saae hiin frygtelige Forandring - ikke Kjerlighedens, men Vellystens Værk - siden den Tid foraarsager Synet af en frugtsommelig Kvinde mig stedse en ubetvingelig Modbydelighed: Tilgiv mig, min dyrebare Ven! Deres Kone er i gode Omstændigheder - Gud skjænke hende og Dem Lykke og Velsignelse! Hun er det paa Ærens Vej. Og tilgiv Du mig, o milde Gud! At jeg gyser for det skønneste Tegn paa din Skabermagt! - Kjere Andersen! Undskyld mig hos Deres brave Hustrue, men skjul min Svaghed for hende. - Har De Tid, da ledsag mig lidt paa Vejen!"

Jeg fulgte ham hjem, og blev hos ham til langt ud paa Aftenen. Han saae ikke vort Huus før længe efter min Kones Nedkomst med et dødfødt Barn, som - efter Herrens urandsagelige Villie - baade var det første og det sidste.

Jeg vil ikke trætte Dig med en lang Beskrivelse over vor Arthurs meget eensformige Liv. Det ene År lignede det andet, med den liden Forskjel: at hans Rejser efterhaanden bleve kortere, baade med Hensyn til Tid og til Rum; de indskrænkedes omsider til Smaafarter imellem Mørkedal og Egeberg - hans anden senere tilkjøbte Gaard.

Hans Harpe, hans Bøger, hans Blomster udgjorde hans Fornøjelse; Godsernes Forbedring hans Arbejde - Du kjender Noget til begge Dele - hvoraf dog ingen forskaffede ham den fuldkomne Sindroe, som er Livets største Lyksalighed. Til Beviis herpaa vil jeg meddele Dig et af hans Breve, som er skrevet hele 20 År efter hiin ulykkelige Kjerlighedshistorie.

"Dersom ingen vigtige Forretninger hindre Dem, saa kom og besøg mig iaften! Det er et trist Vejr: Efteraarstaagen ligger som et Liiglagen paa de livløse Marker, Naturen sørger i Graat. Vestvinden tuder i Tagskjæget, og svinger med Træernes afklædte Grene. De have miste deres skønne Sommerdragt, de gule Blade hvirvle omkring paa den mørke blomsterløse Jord. Men et andet Foraar skal atter smykke den med guddommelig Ynde og vække den sovende Blomst.

Min Vaar er forbi, den vender aldrig mere tilbage. Snart skal jeg, som hiint visnende Løv, bortføres af Tidens Strøm. Jeg skal falde som et udlevet Træ - jeg - den sidste af min Slægt. Ak! Jeg har intet Barn, som kunde gjenoplive mit hendøende Minde. - Min Ven! O min Ven! Til hvad Ende er jeg her? jeg veed det: jeg har forfejlet mit Maal, jeg har faret vild af min Vej, men det er forsilde at vende tilbage.

For hvem har jeg virket her i Verden; hvad har jeg udrettet? Intet, mindre end Intet! De Træer, jeg plantede, skulle fremmede Hænder omhugge; fremmede Fødder skulle nedtræde mine Blomster som Græsset paa min snart forglemte Grav! Kom min Kjere! Kom og adspred - hvis Du kan, de skumle Skyer, der samle sig omkring mig og sammenpresse mit arme Hjerte."

Af saadanne Breve har jeg flere, hvoriblandt nogle af langt sildigere Dato; men det anførte viser noksom den stakkels Arthurs melancholske Sindsstemning og

stedsevarende Utilfredshed. Ak! Denne ophørte ikke, førende Herren indkaldte ham til den evige Fred. - Det er nu ti År siden jeg overgav hans Støv til Støvet.

Min kjere unge Ven! Jeg er en gammel Mand, som forlængst har givet Afkald paa Verdens Glæder, og befæstet mit Hjerte med dens Sorger; men denne ene - Sorgen over min Vens ynkelige Død - vil ikke forlade mig, før jeg forlader Livet.

Arthur gik i sit tredsindstyvende År. Fyrgetyve År vare henrundne siden hans Hjerte aabnedes - og atter hastigt og voldeligt tillukkedes for den stærkeste og farligsta af alle Passioner. Det var en Søndag, just som Gudstjenesten var ude, at hans Tjener kom galloperende in i Gaarden - bleg som et Liig: "hans Herre er bleven heftig syg, og han forlangte uopholdelig at tale med mig."

Jeg skyndte mig til Mørkedal.

Da jeg kom ind, sad min Ven i en Lænestol og stirrede bønligt paa mig, som om han ville tigge Livet af min Haand; men Dødens stærkere Haand havde allerede grebet ham med Kæmpekraft; jeg saae, at den ikke mere vilde slippe sit Bytte. Han pegede til Bordet - ak! Der laae hans Dødsdom! Hør den, min Ven! Og tag Advarsel af den grusomt bedragne Mands rædsfulde Skjæbne. Jeg vil afskrive Dig disse Ulykkesbreve i samme Orden, som jeg, skjælvende af Forbauselse og inderlig Sjælesmerte, læste Dem. De sidste havde været indesluttede i det som nu følger:

"Naadige Herre!

Paa min Døds seng, og nu, da jeg haver udsonet mig med min Gud, vil jeg ogsaa forsone mig med Menneskene, og lette mit Hjerte fra en Hemmelighed, som i mange År haver betyngtet det. Ikke som om jeg selv havde været Opfinder af det Bedragerie, jeg nu skal aabenbare Dem; men, desværre for Dem og Flere, har jeg været Medvider deri, og vistnok dulgt det altfor længe. Nu vil jeg fortælle Dem den rene Sandhed.

I mit syttende År kom jeg som Kammerpige hos den nu salige Frøken H..... Det var just i den Tid, at det stod paa med Formælingen mellem hende og naadige Herre. Hun havde stor Godhed for Dem, og troede, at De var ligesaadan sindet mod hende. Da skete det, at De ganske uventet forlovede Dem med Jfr. Elisabeth Lund. Dette tog min Frøken sig meget nær, og lovede at ville revanchere sig ved Lejlighed; denne tilbød sig snart saaledes.

Frøkenen rejste i et Besøg til Kjøbenhavn, og jeg fulgte med hende. Kort efter hørte vi, at Jfr. Lund ogsaa var kommen der, for at see til sin Søster, som nylig var bleveb Enke, og strax derpaa erfarede vi Deres højsalige Hr. Faders dødelige Afgang, samt at De selv med første vilde i egen Person afhente Deres nye Kjereste. Dette sidste blev tilmeldt os af Deres daværende Tjener Lars, som allerede længe havde været bestukken til at forraade os alle Deres Hemmeligheder. Imidlertid faldt De i en Sygdom, der i et par Maaneder udsatte Deres Rejse. Kort førend De tiltraadte denne, mødte min Frøken og jeg paa Gaden et Fruentimmer, som vi, formedelst den fuldkomne Lighed begge antog for Jomfrue Lund. Hun gik med en ung Officier, og da hun kom nærmere, saae vi, at hun var højfrugtsommelig. Min Frøken standsede foran hende, nejede og sagde lidt spodsk: "Jeg gratulerer, lille Jomfrue! En lykkelig Nedkomst!"

Fruentimmeret saae forundret paa hende; men hendes Ledsager brast i Latter, og svarede: "Min Kone er ikke Jomfrue, lille Jomfrue! Ellers takker jeg skyldigst for Gratulationen!"

"De tager mig formodentlig for en Anden;" sagde hun, "thi jeg har ikke den Ære at kjende Dem."

Med det samme gik de os forbi og ind i et Huus i Nærheden. Hendes københavnske Udtale og ganske fremmede Mæle overbeviste os fuldkommen om vor Vildfarelse; men denne besynderlige Lighed gav første Anledning til et Bedragerie, som ikkun altfor godt lykkedes.

Da vi vare komne hjem, sagde Frøkenen til mig: "Cecilie! Vi vil spille den unge Hr. V. Arthur et Puds; idetmindste skulle vi indjage ham en lille Forskrækkelse! Skaf mig at vide, hvem dette Fruentimmer monne være!"

Jeg indhentede snart den Efterretning: at hun var en Officiers Frue, og boede paa første Sal i det Huus, hvor vi saae hende gaae ind med hendes Mand. Paa Frøkenens Befaling lejede jeg, paa den anden Side af Gaden, et Værelse paa anden Sal, hvorfra man kunde see ned i Officierens Stue - jeg foregav, at det var til en Slægting, som jeg ventede med det første fra Jylland.

Mod den Tid, da vi af Deres Tjeners Skrivelse vidste, at De skulde komme, rejste vi Dem imøde til Roeskilde, for med Lars at aftale det Fornødne. Hertil fandt han ogsaa Tid og Lejlighed ved at foraarsage Dem et Par Timers Ophold.

Hvorledes han derefter førte Dem ind i det af mig lejede Værelse, og ligeoverfor viste Dem den omtalte Officier-Frue; hvorledes De blev stukket af hendes store Lighed med Deres Kjereste: Alt dette husker De maaskee selv altfor godt. Det Opsigelsesbrev, som De i Deres Hidsighed tilskrev Jomfruen, bragte Lars først til min Frøken.

Da hun læste det, gav hun et Skrig og sagde: "Det overgaaer min Forventning! Hans egen Blindhed fordømmer ham - lad os see, hvorvidt det kan gaae!"

Lars bragte nu Brevet med Fæstensringen hen til Jomfruen - hvis Bopæl vi vidste - men hendes Svar til Dem, saavel som et senere Brev, kom ikke i Deres Hænder, fordi han leverede dem til min Frøken. Disse Breve læste hun siden mange Gange, da de aldrig manglede at sætte hende i meget godt Humeur; men da Jfr. Lund et Års Tid efter døde, var min Frøken uenig med sig selv, om hun skulde sende Dem Brevene, eller beholde dem en Tid endnu. Dette sidste besluttede hun sig til, baade fordi hun ikke nænte saa snart at skille sig ved dem, og "fordi" - sagde hun - "jo længer jeg bier med at vække ham" (det var Dem, naadige Herre! For siden De ikke ville bejle til til hende, kaldte hun Dem aldrig andet end - ham) "jo større skal hans Forfærdelse blive!"

Nogle År herefter var det, at min Frøken faldt til at skranke, og endelig ogsaa saligen hensov. Paa sin Døds seng flyede hun mig disse Breve, og paalagde mig strengelig, at jeg strax skulde besørge Dem samme sikkert tilsendte, men Frøkenens Død og Begravelse var Skyld i, at det gik mig af Glemme; siden have de ligget i min Dragkiste, men sendes nu her indesluttede.

Det, som gjorde mig meest ondt, var at Jfr. Lund tog sig det saa nær, at hun blev syg og siden døde i Tungsindighed. Da De var rejst fra København, kom Lars og fik en betydelig Foræring af min Frøken - men hvor han saa er bleven af, veed jeg ikke.

Jeg haver nu oprigtigen bekjendt min Forseelse, hvorom min Samvittighed ofte har paamindet mig; men beder baade Gud og Dem allerunderdanigst om Forladelse! I Haab derom, vil jeg da sige Dem og Verden Adieu.

Deres allerydmygste Tjenerinde

Cecilie Hansen"

Ulykkesbrevet faldt ud af min skjælvende Haand. - Jeg vilde tale, men kunde ikke finde Ord - Taarer vare de stumme Vidner om min dybe Smerte. Arthur betydede mig ved Tegn, at jeg skulde læse de andre Breve. De vare virkelig fra hans elskelige, hans

trofaste og dydige Elisabeth, skrevne kort efter hinanden, saa inderlige og rørende, at der maatte en Frøken H.....s Hyænehjerte til, for ikke at bevæges ved dem.

Det første lød saaledes:

"Ak Arthur! Arthur! Du har stødt et Sværd igjennem mit Hjerte - jeg Ulykkelige! Hvad har jeg dog forbrudt, at Du saa grummelig vilde sønderknuse mig? Er dette dine Løfter om en evig Kjerlighed? Er Du den Arthur, der saa ofte med Glædestaarer trykkede mig til dit Bryst? Rev Du mig derfor ud af mine Forældres Arme, at Du siden kunde forskyde og træde mig i Støvet! Ak min Gud! Er ikke alt dette en Drøm? Det er dog umuligt, at Du, hvem jeg elsker af min ganske Sjæl, kan være mig utro, ja spotte den arme bedragne Pige - o kom, kom dog og siig mig, at dette var kun et Blændværk! Mine Fødder mægte ikke bære mig, ellers skulde jeg flyve til Dig - men kom da Du, min inderlig Elskede, og udriv mig af denne Dødsens Angst!

Din troe Elisabeth."

Det andet, som sandsynligviis var skrevet Dagen efter, var af følgende Indhold:

"Du kommer ikke - Du svarer mig ikke - saa skal jeg da fortvivle! Arthur! Døden er i mit Hjerte - den løber som en Ild gennem alle mine Årer - for Guds Barmhjertigheds Skyld, som dog førend jeg dør! Lad mig dog see dit Ansigt, der var mig som en Engels Ansigt, - om der da ej er et Spor af din forrige Kjerlighed tilbage! Jeg besværges Dig ved den evige Salighed, kom! Du er, Du maae være bedraget - det er umuligt, at Du kunde forvandles til en saa grusom -- kom Du Forblindede, ellers maae vi vorde Offere for en Fejltagelse eller for den sorteste Ondskab. Hvad Du end har hørt eller tænker - jeg er uskyldig; det sværges jeg ved den Gud, for hvis Domstol jeg maaskee snart skal møde! O Arthur! Min Eneste! Lad mig dog idetmindste kysse den Haand, der myrdede mig - tilgive Dig, og - døde!

Din ulykkelige Elisabeth."

Saasnart jeg løftede mine taarefulde Øjne fra disse jammerbringende Breve, rakte han efter dem, og stak dem ind paa sit Bryst.

"Disse skulde følge mig i Graven!" sagde han - "de ere det Eneste, jeg har tilbage af hende - de skulle hvile ved et Hjerte, som er hende troe, selv i sit blinde Had! - Nej!" raabte han derpaa smerteligt, rev dem atter ud og trykkede dem i mine Hænder - "jeg er ej engang værdig til denne Trøst - jeg, den uskyldiges Morder!"

"Min elskelige Ven!" tog jeg tilorde; men min Røst forsagede mig, jeg ledte ængstelig, men forgjæves, om Trøst for den arme, for sit hele Livs Lyksalighed saa grusomt bedragne Mand. Han saae min Sjæls Urolighed, og lagde sin Haand paa min Mund.

"Siig mig Intet!" sagde han, "men bliv og luk mine Øjne! O min Gud! Min Gud! Var det saa din uransagelige Villie! - Det kommer mig for" - vedblev han efter et Ophold - "som om jeg var opvaagnet af en lang og dyb Søvn, som om jeg havde drømt i disse fyrgetyve År. Mit Liv ligger bag mig som øde Ørken - jeg staaer nu ved Bredden af Evighedens umaadelige Hav - o Du barmhjertige Gud! Forkort, forkort mine Pinsler!"

Krampagtigt foldede han sine Hænder, og rakte dem knagende mod Himlen! Da løstes min Tunge, jeg bad højt og inderligt; en Draabe af Trøstens Balsam faldt i hans bristende Hjerte.

Jeg veed ikke, hvorlænge vi saaledes bleve tilsammen; thi for Sorgens Børn gaaer Tiden istaae - omsider hensank den Ulykkelige i en kort Slummer. Da han vaagnede, smilede han som forklaret.

"Jeg har seet hende," hvidskede han, "hun tilgav mig, og vinkede mig til sin Himmel - hun stod blandt Englene og udstrakte sine Arme imod mig. - Elisabeth!" raabte han med en Ynglings klare Stemme, "Engel! Nu kommer jeg!"

Han rejste sig, og - sank afsjælet tilbage.

Saaledes adskilte et Menneskes Ondskab de tvende ædleste Hjerter, indtil Kjerlighedens Gud atter forenede dem. Han haver nu omskikket deres Sorg til Glæde - han hellige Navn være lovet!"

Her ender Arthurs Historie.

(note: Smlgn. "Tulipanen" i Blichers Vinterbestilling 1844-45, udkommen hos C. A. Reitzel).

Jeg har fornylig været paa Mørkedal - hvor den var forandret! Græsset groede frodigt i Borggaarden, og Tidsler og Bulmeurt langs hen med Væggene. Sønderslagene Ruder vare overklistrede med Papiir, og afblæste Tagsteen erstattede med Halm og Lyng. Drivhuset var et Brændeskur, den største Deel af Haven udlagt til Græs. Granerne og Frugttræerne vare borte, og kun et Hjørne var beplantet med Kaal. Jeg skyndte mig op af den sørgelige Dal. De skovløse Banker skjulte den snart for mine Øjne.

Hvor skjules det menneskelige Hjertes Uro og Trængsel? kun der, hvor Ormen siger til Mennesket: "Du est min Broder!"